

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 10 Sayı: 49 Volume: 10 Issue: 49

Nisan 2017 April 2017

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

12-14 YAŞ GRUBU DÜZENLİ SPOR YAPAN VE YAPMAYAN BİREYLERİN ÇOKLU ZEKÂ YÖNÜYLE KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON OF 12-14 YEAR OLD INDIVIDUALS WHO DO SPORTS REGULARLY AND THOSE WHO DO NOT IN TERMS OF THEIR MULTIPLE INTELLIGENCE

Hakan METAN**

Veysel KÜÇÜK**

Öz

Bu çalışmada düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmış 12 - 14 yaş grubu bireylerle aynı yaş grubunda spor yapmayan bireyler zekâ alanları yönüyle incelenmiştir. Bu inceleme ile zekâ alanlarıyla spor yapma eğilimleri arasındaki ilişkinin görülebilmesi hedeflenmiştir. Araştırma İstanbul ili, Sarıyer, Bakırköy, Güngören, Zeytinburnu, Bayrampaşa ilçelerindeki ortaöğretim kurumları ve kulüplerden bu yaş grubunda olan bireylerle yapılmıştır. Araştırma tarama modeline uygun olup tesadüfî yöntemle belirlenen 127'si sporcu, 153'ü spor yapmayan toplam 280 kişi üzerinde yapılmıştır. Uygulamada 80 sorudan oluşan Saban'ın geliştirdiği "Çoklu Zekâ Envanteri" uygulanmış ve 8 zekâ alanına göre sonuçlar belirlenmiştir. Bulunan sonuçlar spor yapan ve spor yapmayan bireylerde; yaş, cinsiyet ve genel olarak değerlendirilerek anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlanmasında t testi kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar istatistik programı ile yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda alanların çoğunda anlamlı bir fark olmamasına karşın bazı alanlarda düzenli spor yapmayanlar lehine bazı alanlarda da spor yapanlar lehine anlamlı sonuçlar çıkmıştır. Yaş değişkenine göre, 12 yaşında hiçbir alanda anlamlı bir fark yokken 14 yaşında görsel, müziksel ve sosyal alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir sonuç görülmüştür. Bu sonuç, sınav baskısının arttığı 8. sınıfta başarılı öğrencilerin spor alanlarından uzaklaştığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Çoklu Zekâ, Spor, Zekâ.

Abstract

In this research, 12-14 year-old-individuals who do sports regularly have been compared with those who don't do any sports in terms of their individual intelligence areas. Our aim is to find out the correlation between intelligence and sports. The research has been done on children aged between 12 and 14 in the schools and sports clubs of Sarıyer, Bakırköy, Güngören, Zeytinburnu and Bayrampaşa districts in İstanbul. The research has been done on 280 individuals, 127 of which are sportsmen and 153 of which do not do sports. They have been chosen randomly. "Multiple Intelligence Tests" which have been arranged by Saban have been given to them and results have been taken in terms of 8 different intelligence areas. The results of both groups have been examined to see if there is any difference in terms of their ages, gender and in general. In the analyses and interpretation of the data t tests have been used. The data have been evaluated with a computer statistics program. As a result of the research, it has been found out that there is no significant difference in most areas but there are some significant results in favour of those who do sports regularly in some areas and in favour of those who do not do sports in other areas. According to the age variable, there are any significant differences at aged 12 but there are significant differences of those who do not do sports in the visual, musical and social areas in aged 14. This results indicate that when the pressure of eight graders increases in exams, student move away from sport areas.

Keywords: Intelligence, Multiple Intelligences, Sport, Success.

1. GİRİŞ

Eğitim, çoğu zaman kelime anlamı ile ferdin sosyalleştirilmesi, hemcinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanması anlamına gelir. Bu tanıma göre eğitim, davranış değişikliklerinin gerçekleştirildiği bir süreç olarak görülmektedir (Demirel, 2002). Eğitim, hem bir davranış değiştirme ve geliştirme sürecidir hem de kişiyi toplumla uyumlu hale getirme sürecidir. Günümüz modern toplumlarında eğitimin genel amacı, bireylerin içinde yaşadıkları topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu yönüyle de eğitim hem çevresini etkilemekte hem de çevresinden etkilenecek sürekli gelişmektedir. Beden eğitiminin çağdaş eğitim anlayışındaki yeri çok önemlidir. Çünkü düzenli spor yapma alışkanlığının kazanılması beden eğitimi dersleriyle mümkün olacaktır. Düzenli spor yapan kişi önce kendi bedeni ve kişiliğine saygıyı, sonra da topluma ve toplumda yaşayan diğer insanlara saygıyı öğrenir.

12-14 yaş grubu çocukluktan yetişkinliğe geçiş yıllarıdır. Kişiliğin belli bir yön kazanması ve oturması bu yıllarda gerçekleşir. Spor yapma alışkanlığı kazanmış çocukların spor yapmayan çocuklara karşı hayatı daha anlamlı yaşaması, kendine öz güveninin diğerlerinden daha fazla olması ve hem bedenen hem de zihnen

* Uzman Psikolojik Danışman, Dinamik Psikoterapi, İncirli Caddesi No:47 Bakırköy, İstanbul, hakanmetan@gmail.com

**Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi, Anadolu Hisarı İstanbul, vylkck@gmail.com

daha sağlıklı bir yaşantı içerisinde olması beklenir. Öğrencilere farklı fırsatlar sunarak öğrenmelerini kolaylaştırdığımızda, onların olumsuz tutumları da değişmeye başlar. Bu yönde yapılan çalışmalarda, “Çoklu Zekâ Kuramı” tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarılarında, derse yönelik tutumlarında olumlu yönde gelişmeler yarattığı ve disiplin sorunlarını da azalttığı gözlenmiştir (Kaptan, Korkmaz, 2005:169). Çocuklarla gerçekleştirilen kültürel - sportif etkinlikler, pedagojik sorumlulukla yapılan beden eğitimi kültürel ve sportif faaliyetler çalışmaları, çocuk antrenmanları ve yarışmaları onların bedensel, sosyal, zihinsel ve ruhsal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yaratır yeni ufuklar açar (Muratlı, 2007).

Düzenli spor yapma insanın hayatını birçok yönüyle olumlu yönde etkileyen bir kavram. Düzenli sporun beden gelişimine ve sosyal gelişime katkılarının olduğu gibi insan zekâsının değişik yönlerine de olumlu yönde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu düşünceden hareket ederek bu çalışmada düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmış kişiler ile düzenli spor yapmayan 12 - 14 yaş grubu kişilerin zekâ alanları yönüyle benzerlik ve farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmada sporun zekâ alanlarının gelişimini olumlu etkileyeceği hipoteziyle hareket edilmiştir.

2. MATERYAL VE METOD

Araştırmada Armstrong tarafından geliştirilmiş ve Saban (Saban, 2005) tarafından çevirisi ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmış, güvenilirlik katsayısı ($\alpha=0,93$) olarak bulunmuş olan “Çoklu Zekâ Envanteri” kullanılmıştır. Envanter, Sözel - dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, görsel-mekânsal zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, müziksel-ritmik zekâ, kişilerarası-sosyal zekâ, kişisel-içsel zekâ, doğacı-varoluşçu zekâdan oluşan toplam 8 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte her bir zekâ alanından 10’ar tane olmak üzere toplamda 80 madde bulunmaktadır. Ölçekte 5’li Likert tipi bir değerlendirme vardır. Kişilerin kendilerine ilişkin görüşlerine göre puanlama yapılan ölçekte, alt ölçek toplam puanlarının yüksek olması tanımlanan niteliğin arttığına işaret etmektedir.

Araştırmanın evrenini İstanbul’da Avrupa yakası ilköğretim okullarında okuyan 12-14 yaş grubu tüm öğrencileri oluştururken, örnekleme ise Avrupa yakasının sosyo-kültürel ve sosyo- ekonomik açıdan farklı ilçeleri olan Sarıyer, Bakırköy, Güngören, Zeytinburnu, Bayrampaşa spor kulüplerinde faaliyet gösteren ve elverişli örneklem yöntemiyle seçilen, 12-14 yaş grubunda aktif spor yapan kişilerden oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Düzenli spor yapan kişilerin, düzenli spor yapmayan kişilere göre çoklu zekâ alanlarında farklılıklarının olup olmadığını araştırdığımız bu çalışmanın sonuçları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1: Yaş gruplarının spor yapıp yapmama durumuna göre frekans dağılımları

Yaş	Erkek			Kız		
	N	Sporcu	Spor Yapmayan	N	Sporcu	Spor Yapmayan
12		23	35		5	29
13		24	41		9	33
14		56	9		10	6
Toplam	188			92		

*Araştırma örnekleminin cinsiyetlere göre ve spor yapıp yapmama durumuna göre frekans dağılımları tablo 1’de gösterildiği gibidir. Araştırmaya 188 erkek, 92 kız katılmıştır.

Tablo 2: Spor yapan ve spor yapmayanların 8 zekâ alanındaki t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Mantıksal	Spor Yapmayan	153	28.25	-2.458	278	0.0145	0.818
	Sporcu	127	26.24				
Sözel	Spor Yapmayan	153	22.37	-0.438	278	0.661	0.742
	Sporcu	127	22.05				
Görsel	Spor Yapmayan	153	30.5	-2.340	278	0.0199	2.284
	Sporcu	127	25.16				
Müziksel	Spor Yapmayan	153	26.16	-2.649	278	0.0085	0.954
	Sporcu	127	23.63				
Bedensel	Spor Yapmayan	153	29.2	-2.404	278	0.0168	0.634
	Sporcu	127	27.68				
Sosyal	Spor Yapmayan	153	28.03	-2.036	278	0.0426	0.681
	Sporcu	127	26.65				
İçsel	Spor Yapmayan	153	24.5	-2.036	278	0.0426	0.677
	Sporcu	127	24.09				
Doğacı	Spor Yapmayan	153	24.96	-2.695	278	0.007	0.891
	Sporcu	127	22.56				

*Spor yapanlarla spor yapmayanların değerlendirilmesinde, sözel alanda anlamlı bir fark yok iken ($P>0.05$) diğer alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır ($P>0.05$). Kategorik değerlendirmede müzik ve doğacı alanda spor yapmayanların çoklu zekâ puanları yüksek çıkarken ($P>0.05$) diğer alanlarda fark çıkmamıştır ($P>0.05$).

Tablo 3: 12 yaş spor yapıp yapmama durumuna göre verilen cevapların t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Sözel	Sporcu	30	23.13	0.059	92	0.953	1.188
	Spor Yapmayan	64	23.2				
Mantıksal	Sporcu	30	27.03	-0.89	92	0.375	1.556
	Spor Yapmayan	64	28.42				
Görsel	Sporcu	30	25.1	-1.153	92	0.252	7.084
	Spor Yapmayan	64	33.27				
Müziksel	Sporcu	30	23.7	-1.568	92	0.120	1.776
	Spor Yapmayan	64	26.48				
Bedensel	Sporcu	30	28.37	-0.458	92	0.648	1.213
	Spor Yapmayan	64	28.92				
Sosyal	Sporcu	30	25.6	-0.791	92	0.431	1.415
	Spor Yapmayan	64	26.72				
İçsel	Sporcu	30	25.23	0.561	92	0.576	1.279
	Spor Yapmayan	64	24.52				
Doğacı	Sporcu	30	25.03	-0.431	92	0.667	1.663
	Spor Yapmayan	64	25.75				

*12 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; hiçbir alanda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 4: 13 yaş spor yapıp yapmama durumuna göre verilen cevapların t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Sözel	Sporcu	33	22.03	0.273	105	0.785	1.397
	Spor Yapmayan	74	21.65				
Mantıksal	Sporcu	33	27.12	-0.769	105	0.444	1.529
	Spor Yapmayan	74	28.3				
Görsel	Sporcu	33	24.45	-3.407	105	0.001	1.175
	Spor Yapmayan	74	28.46				
Müziksel	Sporcu	33	23.94	-0.879	105	0.382	1.684
	Spor Yapmayan	74	25.42				
Bedensel	Sporcu	33	27.09	-1.819	105	0.072	1.146
	Spor Yapmayan	74	29.18				
Sosyal	Sporcu	33	26.88	-1.670	105	0.098	1.092
	Spor Yapmayan	74	28.7				
İçsel	Sporcu	33	24.67	0.091	105	0.927	1.231
	Spor Yapmayan	74	24.55				
Doğacı	Sporcu	33	22.06	-1.577	105	0.118	1.615
	Spor Yapmayan	74	24.61				

*13 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; görsel alanda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir fark varken ($p<0,01$), diğer alanlarda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5: 14 yaş spor yapıp yapmama durumuna göre verilen cevapların t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Sözel	Sporcu	66	21.65	0.273	79	0.683	1.818
	Spor Yapmayan	15	22.4				
Mantıksal	Sporcu	66	25.62	-1.014	79	0.314	1.689
	Spor Yapmayan	15	27.33				
Görsel	Sporcu	66	25.58	-2.134	79	0.036	1.511
	Spor Yapmayan	15	28.8				
Müziksel	Sporcu	66	23.2	-2.325	79	0.023	2.238
	Spor Yapmayan	15	28.4				
Bedensel	Sporcu	66	27.86	-1.910	79	0.060	1.397
	Spor Yapmayan	15	30.53				
Sosyal	Sporcu	66	27.12	-2.183	79	0.032	1.471
	Spor Yapmayan	15	30.33				
İçsel	Sporcu	66	23.36	-0.565	79	0.523	1.480
	Spor Yapmayan	15	24.2				
Doğacı	Sporcu	66	21.86	-0.757	79	0.451	1.941
	Spor Yapmayan	15	23.33				

*14 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; görsel müziksel ve sosyal alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu diğer alanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6: Erkeklerin spor yapıp yapmama durumuna göre verilen cevapların t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Sözel	Sporcu	103	21.88	-0.364	186	0.072	0.966
	Spor Yapmayan	85	22.24				
Mantıksal	Sporcu	103	25.93	-3.107	186	0.002	1.041
	Spor Yapmayan	85	29.16				
Görsel	Sporcu	103	24.89	-4.034	186	0.000	0.858
	Spor Yapmayan	85	28.35				
Müziksel	Sporcu	103	23.45	-1.367	186	0.173	1.136
	Spor Yapmayan	85	25				
Bedensel	Sporcu	103	27.68	-2.365	186	0.190	0.792
	Spor Yapmayan	85	29.55				
Sosyal	Sporcu	103	26.77	-1.947	186	0.053	0.869
	Spor Yapmayan	85	28.46				
İçsel	Sporcu	103	24.17	-0.724	186	0.470	0.861
	Spor Yapmayan	85	24.79				
Doğacı	Sporcu	103	22.71	-2.733	186	0.007	1.114
	Spor Yapmayan	85	25.75				

*Erkek deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; mantıksal, görsel ve doğacı alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0,01$), diğer alanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7: Kızların spor yapıp yapmama durumuna göre verilen cevapların t-testi değerleri

		N	Ortalama	t Değeri	sd	Anlamlılık Düzeyi (p)	Standart Sapma
Sözel	Sporcu	24	22.75	0.163	90	0.871	1.261
	Spor Yapmayan	68	22.54				
Mantıksal	Sporcu	24	27.58	0.323	90	0.747	1.442
	Spor Yapmayan	68	27.12				
Görsel	Sporcu	24	26.29	-0.902	90	0.369	7.646
	Spor Yapmayan	68	33.19				
Müziksel	Sporcu	24	24.42	-1.631	90	0.106	1.954
	Spor Yapmayan	68	27.6				
Bedensel	Sporcu	24	27.67	-0.914	90	0.363	1.202
	Spor Yapmayan	68	28.76				
Sosyal	Sporcu	24	26.13	-1.130	90	0.262	1.217
	Spor Yapmayan	68	27.5				
İçsel	Sporcu	24	23.79	-0.290	90	0.773	1.226
	Spor Yapmayan	68	24.15				
Doğacı	Sporcu	24	21.92	-1.232	90	0.221	1.667
	Spor Yapmayan	68	23.97				

*Kız deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; hiçbir alanda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

4.TARTIŞMA

Bu çalışmada düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmış 12 - 14 yaş grubu bireylerle aynı yaş grubunda spor yapmayan bireyler zekâ alanları yönüyle incelenmiştir. Bu inceleme ile zekâ alanlarıyla spor yapma eğilimleri arasındaki farklılığın görülebilmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya başlarken düzenli yapılan sporun çoklu zekâ gelişimine olumlu katkıları olacağı hipoteziyle hareket edilmiştir.

Araştırmaya katılan 153'ü spor yapmayan ve 127'si sporcu toplam 280 kişiye çoklu zekâ testi yapılmış olup bulunan sonuçlar spor yapan ve spor yapmayan bireylerde; yaş, cinsiyet ve genel olarak değerlendirilerek anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Araştırmanın t-testi sonuçlarına göre alanların çoğunluğunda anlamlı bir fark olmamasına karşın bazılarında spor yapmayanlar lehine anlamlı sonuçlar çıkmıştır. Sonuçlar değişkenlere göre aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

Spor yapan ve yapmayan deneklerin çoklu zekâ testi sorularına verdiği cevapların karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; mantıksal-matematiksel zekâ görsel uzamsal zekâ, müziksel ritmik zekâ, bedensel kinestetik zekâ, sosyal zekâ, içsel zekâ ve doğacı zekâ alanlarında spor yapmayanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Tekin, (Tekin, 2008) aynı alanda yaptığı çalışmada, orta öğretim kurumlarında öğrenim gören spor yapan ve yapmayan kişilerin sözel dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ görsel uzamsal zekâ, müziksel ritmik zekâ, bedensel kinestetik zekâ, sosyal zekâ, içsel zekâ ve doğacı zekâ alanları arasında spor yapanlar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur. Tekin'in araştırma sonuçları hipotezimizi desteklerken bulgularımızla farklılık göstermektedir. Erturan ve Arkadaşları'nın (Erturan, 2005) ilköğretim okulu öğrencilerinin zekâ alanları ile sporsal uygunluklarının karşılaştırılmasını inceleyen

çalışmasında zekâ alanları ile spor yapıp yapmama arasında anlamlı bir fark bulunmadığını tespit ettiği araştırması araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

12 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; hiçbir alanda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). 13 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; görsel alanda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir fark varken, diğer alanlarda ise anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). 14 yaşındaki deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; görsel müziksel ve sosyal alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0,05$), diğer alanlarda ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada spor yapanların lehine anlamlı sonuçlar olmamasına karşın spor yapanların skorları 12 yaş düzeyinde daha yüksekken 14 yaşında daha düşük çıkmıştır. Bu da sınav baskısının arttığı sekizinci sınıf düzeyinde başarılı öğrencilerin sportif alanlardan uzaklaşarak akademik alana zorunlu olarak yöneltilmesinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

Erkek deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; mantıksal, görsel ve doğacı alanlarda spor yapmayanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu, diğer alanlarda ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Kız deneklerin spor yapıp yapmama durumuna göre karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; hiçbir alanda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Kız ve erkek karşılaştırmalı t-testi değerleri incelendiğinde; hiçbir alanda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Tekin (Tekin, 2008) yaptığı araştırmada, cinsiyet değişkenine göre, orta öğretim kurumlarında örgenim gören ve spor yapan öğrencilerin, mantıksal-matematiksel zekâ ve bedensel kinestetik zekâ alanları arasında spor yapanlar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur. Bu sonuçlar araştırmamızın sonuçları ile çelişmektedir.

Ayrıca Tekin (Tekin, 2008) aynı araştırmada, sözel dilsel zekâ, görsel uzamsal zekâ, müziksel ritmik zekâ, içsel zekâ, sosyal zekâ ve doğacı zekâ alanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Ermiş, Erilli ve İmamoğlu'nun (Ermiş, Erilli, İmamoğlu, 2012) "Üniversite öğrencilerinin bedensel ve sosyal çoklu zekâ puanlarında sporun etkisi" çalışmasında ise sporun bedensel ve sosyal zekâ puanını olumlu yönde etkilemekte olduğunu belirtmektedir. Bu çalışma sonucu hipotezimizi desteklerken araştırma sonuçlarımızla çelişmektedir.

İnan, Aydın ve Aydın, (İnan, Aydın, Bilgin, 2000) 'nin, 6-9 yaş çocuklarının hareket gelişimleri ve akıl yürütme yetenekleri, yaşa ve cinsiyete göre farklılaşma olup olmadığı ile ilgili yaptığı araştırmada şu bulgulara ulaşmıştır: Tüm grupta elde edilen bulgu, temelde var olan "gelişim alanları arasındaki ilişki" düşüncesini hareket gelişimi-zihin gelişimi arasındaki ilişki boyutunda desteklemektedir. Yaş alt gruplarındaki ilişki katsayıları (6 yaş $r= .72$; 7 yaş $r= .388$; 8 yaş $r= .111$; 9 yaş $r= -.001$) incelendiğinde, 6-9 yaşları arasında hareket gelişimi ile akıl yürütme yeteneği arasındaki ilişkinin düzenli olarak zayıfladığı görülmektedir. Hatta 9 yaşında, çok belirgin olmasa da negatif bir ilişkiye ($r= -.001$) dönüşmeye başladığı anlaşılmaktadır. Çocuğun ders çalışma zorunluluğunun bulunmadığı 6 yaş döneminde akıl yürütme ve hareket gelişimi arasında olumlu yönde ilişki bulunurken, ders çalışma dönemi başladıktan sonra 9 yaşına doğru bu ilişkinin tersine dönmeye başladığı söylenmektedir. Bizim araştırma yaptığımız grubun ders baskısının yoğun hissedildiği 12-14 yaşları arasında olması bazı sonuçların neden spor yapmayanlar lehine çıktığını açıklamaktadır. Çünkü ders yönüyle başarılı öğrenciler akademik başarıları düşer kaygısıyla aileleri tarafından düzenli spor yapmalarına izin verilmemektedir. Bu yüzden genellikle akademik başarı hedefi yüksek olmayan çocuklar ancak düzenli spor yapabilmektedirler. Tekin (Tekin, 2008) yaptığı araştırmada bununla ilgili olarak, öğrencilerin bireyselleşmesinin arttığı ve aile baskısının daha az olduğu lise yıllarında spor yapma ile çoklu zekâ gelişiminde pozitif ilişki olduğunu saptamıştır. Bu sonuçlar, yaş gruplarının farklı olmasının sonuçların farklı çıkmasına neden olabileceğini düşündürmektedir, demektir.

Cengiz (Cengiz, Pulur, 2008), tarafından yapılan 8-10 yaş çocukların çoklu zekâ türlerindeki dağılımını ve futbol eğitiminin çoklu zekâ düzeylerine etkisini inceleyen çalışmalarda çoklu zekâ ile spor yapma arasında, zekâ alanlarının çoğunda spor yapanların yapmayanlara göre daha yüksek skorları olduğu bulunmuştur. Tekin (Tekin, 2008) tarafından yapılan, orta öğretimde örgenim gören öğrencilerden spor yapan ve yapmayanlar arasındaki yaratıcılık ve çoklu zekâ alanlarının araştırılmasında da spor yapanların çoklu zekâ skorları yapmayanlara göre yüksek çıkmıştır. İlhan ve arkadaşları (İlhan, Mirzeoğlu, Aktaş, Demir, 2005), çoklu zekâ uygulamaları doğrultusunda işlenen beden eğitimi derslerinin öğrencilerin bilişsel gelişimine olan etkisini araştırmışlar ve hem kontrol hem de deney gruplarında ön test son test değerleri arasında son testler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde etmişlerdir. Bu araştırmaların sonuçları hipotezimizi desteklerken araştırmamızın sonuçları ile çelişmektedir.

Cengiz (Cengiz, Pulur, 2008), yaptıkları araştırma sonucunda 8-10 yaş grubu öğrencilere verilen 12 haftalık futbol eğitiminin, öğrencilerin fiziksel ve fizyolojik gelişimine olumlu katkılarının yanında, bedensel -

kinestetik ve müzik zekâ alanlarının gelişiminde istatistiksel anlamlı farkların olduğunu bulmuşlardır ($p<0,05$). Kontrol grubu öğrencilerinin erişim puanları ile deney grubu öğrencilerinin erişim puanları karşılaştırıldığında verilen futbol eğitiminin, çocukların doğal gelişim sürecinde kinestetik ve müzik zekâ alanlarını olumlu yönde etkilediği ve meydana gelen gelişimin de kalıcı olduğu bulunmuştur.

Spor yapmanın zekâyı olumlu yönde etkileyeceği hipotezimizi güçlendiren araştırmalardan birini de Şenduran yapmıştır. Şenduran (Şenduran, 2006) yaptığı, askeri liselerde sporcu öğrencilerle sporcu olmayan öğrencilerin problem çözebilme, strese karşı koyabilme, uyum becerileri ve başarı düzeylerinin karşılaştırılması araştırmasında şu sonuca ulaşmıştır:

Öğrencilerin akademik başarıları değerlendirildiğinde sporcu olan öğrencilerin akademik başarılarının sporcu olmayanlara göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin ders başarıları arasında sporcu öğrencilerin lehine $P<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; sporcu öğrencilerin problem çözme, stresle başa çıkma ve uyum becerilerinin, sporcu olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu hipotezi doğrulanmıştır. Ayrıca eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ederken, spor takımlarında görev almanın, ders başarılarını olumsuz yönde etkilemeyeceği hipotezi gerçekleşmiş olup, sporcu öğrencilerin ders başarılarının, sporcu olmayanlara göre daha yüksek seviyede olduğu gözlenmiştir.

Şenses (Şenses, 2009), Trabzon merkezde bulunan bazı ilköğretim okullarında 7. ve 8. sınıfta okuyan lisanslı sporcu öğrencilerle lisansız öğrencilerin okul ders başarılarının karşılaştırılması, konulu araştırmasında, genel olarak lisanslı spor yapmanın dersleri olumsuz yönde etkilemediği, hatta okul sporlarıyla ilgilenen özellikle erkek öğrencilerin ders başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Tartışmalarda belirtildiği üzere araştırma sonuçlarında, örneklem grubunun demografik özelliklerinden, çevresel faktörlerden ve araştırma yapmada kullanılan yöntemlerden kaynaklanan farklılıklar vardır. Araştırma sonuçlarında farklılıklar olmasına karşın, araştırmacılar spor yapmanın genel anlamda çoklu zekâ gelişimine olumlu yönde katkısı olduğunu belirtmektedirler.

12-14 yaş ders baskısının çocuklar ve aileleri üzerinde artmaya başladığı bir dönemdir. Bu baskıyı çocuktan bile daha yoğun hissedip akademik olarak başarılı olan çocukları sportif alanlardan uzaklaştıran ailelerin etkisinin bu sonuçların çıkmasında etken olduğu düşünülmektedir. Diğer yaş gruplarında yapılan araştırmaların hipotezimizi desteklerken sonuçlarımızla çelişmesinin sebebi de yukarıda bahsedilen neden olarak görülmektedir.

5.ÖNERİLER

- Çocukların psiko - sosyal, duygusal ve fizyolojik açıdan daha sağlıklı yetişmeleri için spora yönlendirilmeleri faydalı olacaktır.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri derslerinin saatleri artırılarak ve öğrencileri serbest zaman etkinliklerine katılmaya teşvik ederek öğrencilerde spor kültürünün yerleşmesi sağlanabilir.
- Sporun öğrenci için önemi öğretmenlere anlatılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitim daire başkanlığı bu konuda seminerler planlamalı ve öğretmenlerin bu konuda bilinçlenmesi sağlanmalıdır.
- Küçük yaştan itibaren performans sporu yapan çocukların akademik eğitimleri ile spor eğitimleri için beden eğitimi öğretmenleri ile diğer öğretmenlerin uyum içinde çalışarak ve öğrencinin zamanını iyi planlamalı, öğrenciler her ikisini de eşgüdümlü bir şekilde yürütebilecekleri bir ortam oluşturmalarıdır.
- Tarama modeline uygun yapılan bu araştırmadan daha sağlıklı sonuçlar alınabilmesi için spor yapma yaşının daha yüksek olduğu (4-6-8 yıl gibi) gruplar üzerinde de yapılmasında yarar görülmektedir. Buna bağlı olarak aktif olarak spora devam eden grup ile spor yapmayanlara sporun bireylere olan yıllar içindeki etkisi de görülebilmeyecektir.

KAYNAKÇA

- CENGİZ, Şebnem, PULUR, Atilla (2008). "12 Haftalık Futbol Eğitiminin 8-10 Yaş Grubu Çocukların Bedensel-Kinestetik ve Müzik Zekâ Gelişimi Üzerine Etkisi", *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt2, Sayı 3.
- DEMİREL, Özcan (2002), *Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- ERMİŞ Egemen, ERİLLİ Necati Alp, İMAMOĞLU Osman (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Bedensel ve Sosyal Çoklu Zekâ Puanlarında Sporun Etkisi", *Samsun: Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi/Journal of Sports and Performance Researches*, Cilt / Vol : 3 Sayı / No : 2.
- ERTURAN, Gökçe, DÜNDAR, Uğur, ve YAPICI, Ayşegül (2005). "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zekâ Alanları İle Sporsal Uygunluklarının Karşılaştırılması", *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- İLHAN, Aylın, MİRZEĞLU, Dilşat, AKTAŞ, İbrahim, DEMİR, Veysel (2005). "Çoklu Zekâ Uygulamaları Doğrultusunda İşlenen Cimnastik ve Voleybol Ünitelerinin Öğrencilerin Bilişsel ve Psiko-motor Yönden Gelişimlerine Olan Etkisi", *İstanbul: Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (1) 5-10.
- İNAN Mehmet, AYDIN, Oktay, BİLGİN, Hülya (2000). "6-9 Yaş Çocuklarının Hareket Gelişimleri İle Akıl Yürütme Yeteneği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Marmara Üniversitesi 3. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*.
- KAPTAN, Fitnat, KORKMAZ, Hünkâr (2005). "Çoklu Zekâ Kuramı Tabanlı Fen Öğretiminin Öğrenci Başarısı ve Tutumuna Etkisi", *Hacettepe Üniversitesi IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, sf.169.
- MURATLI, Sedat (2007). *Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla Çocuk ve Spor*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- SABAN, Ahmet (2005). *Öğrenme Öğretme Sürecinde Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ŞENDURAN, Fatih (2006). *Askeri Liselerde Sporcu Öğrencilerle Sporcu Olmayan Öğrencilerin Problem Çözebilme, Strese Karşı Koyabilme, Uyum Becerileri ve Başarı Düzeyleri*, Danışman Doç.Dr. Tayfun Amman, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

ŞENSES, Murat (2009). *Trabzon Merkezde Bulunan Bazı İlköğretim Okullarında 7. ve 8. Sınıfta Okuyan Lisanslı Sporcu Öğrencilerle lisansız Öğrencilerin Okul Ders Başarılarının Karşılaştırılması*, Danışman Prof. Dr. Rasim Kale, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TEKİN, Murat (2008). *Orta Öğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerden Spor Yapan ve Yapmayanlar Arasındaki Yaratıcılık ve Çoklu Zekâ Alanlarının Araştırılması*, Danışman, Yrd. Doç.Dr. Kemal Filiz, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.